

AFRIKA ÉJSZAKI TARTOMÁNYAI.

Berbéria.

Fekvése, vízszintes és függőlegestagoltsága, vizei. Berbéria név alatt Afrikának azon területe ismeretes, mely az Atlanti oceán és a Nilus, a Földközi tenger és a Zahara közt elterül, a következő tartományokkal: Marokkó, Algir, Tunisz, Tripolisz és Fezzan. A Gibraltári tengerszorostól egészen a Bon fokig a tengerpart egyenes, sok helyütt szirtekkel van kísérve, kevés a jó kikötő; csak Bon és Blanco előfokok közt van nagyobb hasadék, mely a Földközi tenger közepén levén, közép-pontja lett a kereskedésnek; itt volt Karthago, most annak romjaitól délre e partvidék legfontosabb városa, Tunisz terül el. Ezután Afrika legnagyobb öble a Kis és Nagy Szyrt öblökkel következik, melynek partjai azonban alacsonyak s így a hajózásra alkalmatlanok; — ezen öböltől a Nilus deltájáig a part magas s a kereskedelemre valamivel alkalmasabb.

Berbéria felföld, melyen az Atlanti oceántól egész a Szydrai öböl hegylánczolatok vonúlnak keresztül, ilyen a Magas Atlász nyugaton (Fez és Marokkóban éjszakeletre vonul), melynek csúcsai meghaladják a 3000 métert; a Kis Atlász éjszakon Gibraltartól Tuniszig csap és délen a Nagy Atlász, melynek déli ágai a sivatagba mennek át és Berbériát Zaharától választják el.

A Barkai fensík az előbbtől a Szultin síkság által van elválasztva s délre a Lybiai sivatagba megy át.

A jelentékenyebb folyók mind dél felé tartanak és vagy elenyésznek a homokban, vagy pedig sós tavakba ömlenek, melyek nyugatról keletre vonuló hosszanti mélyedésben fekszenek; az éjszakai folyók jelentéktelenek.

Éghajlata és terményei. Berbéria égalját az Atlász hegység és a tenger közelsége mérsékeli, az csak a sivataggal határos területeken forró és oly száraz, hogy minden élet elvész.

Névezetesebb terményei: kukoricza, rizs, dohány, faolaj, datolya, pamut, czukornád, alfa növény, tömjén stb. Állatai: jeles lovak, öszvér, szamár, teve; azonkívül gazella, strucz-madár, oroszlán, hiéna, sakal, sáska stb.

Lakosok. Ős lakosai a berberek (kabylok) a hegyekbe szorultak; az arabok (beduinok) későbbben vándoroltak be; a mórok (maurok) a ben-

szülöttek és a bevándorlottak vegyülékei; kisebb számmal vannak a törökök, a zsidók, az európaiak és a négerék.

Politikai viszonyok.

1. **Marokko** 6·5 millió lakossal, kik jobbadán mohammedán vallásúak. Afrika éjszaknyugati sarkában terül el. Marokkóban készítenek szőnyeget, fezt és kitűnő szattyánbőröket. A karavánkereskedés a mórok kezében van, míg tengeri kereskedelemmel leginkább az európaiak és az amerikaiak foglalkoznak.

Marokkó fejedelme független, korlátlanul uralkodik és magát szultánnak nevezi.

Nevezetesebb városai:

M a r o k k ó, főváros, az Atlász tövénél, 50,000 l. **F e z**, kies fekvésű fő iparváros 150,000 l. **M a g a d o r**, **T e t u a n**, **T a n g e r** és **S z a f f i**, kereskedelmi városok. **C e u t a** a spanyolok birtoka. **T a f i l e t** több karavánút találkozó pontja.

2. **Algir** 3 millió lakossal; az előbbtől nyugatra. Lakosai leginkább földműveléssel, marhatenyésztéssel és bányászattal foglalkoznak.

Algéria francia birtok, melyben a gyarmatosodás csak lassan halad előre.

Nevezetesebb városai:

A l g i r, legfontosabb kereskedelmi város, 50,000 l. **C o n s t a n t i n e**, erőddelel. **O r á n**, erősséggel és kikötővel.

3. **Tunisz**, 2 millió lakossal, kik mohammedán vallásúak és földműveléssel, iparral és kereskedelemmel foglalkoznak. A szárazföldi kereskedés a benszülöttek, a külkereskedés pedig az európaiak által üzetik.

Fejedelme (bey) névleg a török szultán, tényleg pedig a francziák fenhatósága alatt áll.

Nevezetesebb városai:

T u n i s z, főváros **G o l e t t a** kikötővel; közelében vannak **Karthágo** romjai, 150,000 l. **K a i r v á n**, búcsújáráhely. **K a b e s z**, a kis Szyrt mellett.

4. **Tripolisz, Barka és Fezzan**, 1 millió lakossal, kik Berbériában a legműveltebbek és gyapjú, gyapot, selyem és vasárúkat készítenek. A kereskedés **G a d a m e s z** és **M ú r z u k** városon keresztül halad Afrika belsejébe.

Tripolisz pasája a török szultán fenhatósága alatt áll; Fezzan külön tartományt képez.

Nevezetesebb városai:

T r i p o l i s z, főváros, jó kikötővel; itt végződik a Tszad tó felől vezetó sivatagi út. A város tengeralatti telegrafsodronnyal van összeköttetésben Maltával és Bengaszin át Alexandriával. **B e n g a s z i**, Barka legfontosabb kikötő városa, Kyréne romjain van építve. **M ú r z u k**, Fezzan főhelye, rabszolgakereskedés tette nagygyá; innét ágaznak szét az utak **T i m b u k t u B o r n u** és **D a r F o r** felé. Ide tartozik **G a d a m e s z** oázis is.